

LITTERATUR

- Danmarks Statistik, 1971. *Sæsonkorrigering af danske tidsserier*. København.
- Brown, E. H. Phelps. 1972. The underdevelopment of economics. *Economic Journal* 82: 1-10.
- Kaldor, N. og M. Friedman. 1970. Diskussion i tre dele: The new monetarism (Kaldor). Comment (Friedman). Reply (Kaldor). *Lloyds Bank Review* 97 og 98 hhv. pp. 1-18 og 52-55.
- Koopmans, T. C. og R. Vining. 1966. Diskussion i fem dele: Measurement without theory (Koopmans). Koopmans on the choice of variables to be studied and of methods of measurement (Vining). A reply (Koopmans). A rejoinder (Vining). Additional comment (Koopmans). Optr trykt i *Readings in business cycles*, red. R. A. Gordon and L. R. Klein, pp. 186-231. London.
- Leontief, W. 1971. Theoretical assumptions and nonobserved facts. *American Economic Review* 61: 1-7.
- Morgenstern, O. 1963. *On the accuracy of economic observation*, 2. udg. Princeton.
- Nørregaard Rasmussen, P. 1967. *Forelæsninger om nationalregnskaber*. København.
- Paldam, M. 1970. What is known about the housing demand. *Swedish Journal of Economics* 72: 130-48.

III Af Niels Kærgård og Peder J. Pedersen

Når en feltherre er på vej i kamp, vil han først søge at skaffe sig betydningsfulde allierede, og med denne rygdækning prøve at finde og angribe fjendens svage punkter. Præcis sådan er Paldams indlæg bygget op; imidlertid har han næppe fundet pålidelige allierede, og de punkter han angriber, er ikke svage.

I tvivlen om nytten af den økonomiske teori søger Paldam støtte hos Leontief og Phelps Brown. Disse artikler kan vi imidlertid ikke læse som et angreb på det, vi har lavet. Begge kritiserer teori, der bygger på ikke observerbare antagelser, og anbefaler at øge indsatsen for at skaffe primære data. Ingen af dem siger imidlertid, at man ikke ved behandlingen af disse data skal bygge på den økonomiske og statistiske teori; tværtimod finder f.eks. Leontief hos de amerikanske landbrugsøkonomer, han stiller op som ideal »a healthy balance between theoretical and empirical analysis« og senere »in their hands, statistical inference became a complement to, not a substitute for, empirical research« (Leontief 1971, p. 5). Det kan jo heller ikke i den konkrete situation sløres, at de af os anviste metoder faktisk giver forbedringer (som ganske vist ifølge Paldams skøn er små).

Om de konkrete kritikpunkter kun følgende: En økonometrisk forudsigtelse anvender nogle variable, der forudsiges udenfor modellen (instrumenter), og en model, der angiver forbindelsen mellem disse og de, der ønskes forudsagt. Valget af modellens størrelse må afhænge af ambitionsniveau og tilrådighedstående ressourcer. Det, vi siger, er blot, at når størrelsen er valgt, bør den økonomiske teori anvendes på en fremtrædende plads ved formuleringen af modellen. Instrumenterne må derimod enten skønnes ved ren tidsrækkeanalyse eller af folk med branchekendskab ved hjælp af oplysninger om ordrebeholdninger m.v. Ved forudsigtelse af instrumenterne er en fast sæson et forholdsvis trivielt problem. Det egentlige problem er konjunktursvingninger, og det er derfor uforklarligt, hvorfor Paldam venter så afgørende forbedringer fra Danmarks Statistiks sæsonkorrektioner.

Fra en sådan model er det naturligvis ikke muligt at sige, hvordan og hvorfor instrumenterne varierer; d.v.s. det er urimeligt af Paldam at kræve knækkene i importudviklingen forklaret. Intet forhindrer, at disse kan forklares ud fra den

økonomiske teori, det kræver blot en større model, der forudsiger både Y og M , og ikke kun Y ved M . Skal begge forklares, må inddrages andre instrumenter, der så ikke forklares.

Hvad endelig modellen angår, påstår Paldam fejlagtigt, at de teoretiske argumenter, der taler for at udelukke ΔX som forklarende variabel, med lige så stor ret kan anvendes på ΔM . I Keynes-modellen er virkningen på Y af en ændring i X ved fuld beskæftigelse nul og ved lav aktivitetsniveau lig multiplikatoren, altså godt én, medens der er en sammenhæng mellem Y og M uanset aktivitetsniveauet. Der kan argumenteres for, at importfunktionen er ikke-lineær omkring kapacitetsgrænsen, idet den marginale importtilbøjelighed er større, når en øget efterspørgsel ikke kan tilfredsstilles indenlandsk. Imidlertid er den marginale importtilbøjelighed selv i lavkonjunkturer formodentlig omkring $3/4$, og da den aldrig kan antages at stige til over én, er der i alle tilfælde kun ringe spillerum for variation.

IV Af Martin Paldam

Nu hvor talen er faldet på felttog, faldt det mig ind, at da trediveårskrigen havde varet i ti år, da var de forhen så velplanlagte felttog blevet reducerede til primitive plyndringstogter – herefter blev det stadig vanskeligere at tale om sejrherre. Så selv om jeg efter at have læst NK og PP's sidste indlæg følte mine fingre krible efter stridsøksen, gav jeg mig i stedet til at overveje, hvad der egentlig er tilbage at strides om.

Hvad angår selve hovedstriden (a) om den økonomiske teoris rette anvendelse, er vi muligvis stadig uenige; men for så vidt angår de konkrete illustrationspunkter (b) og (c), er der vist ikke ret meget andet indhold tilbage i striden end selve dennes inertie. Det gælder især (b), hvor hele spørgsmålet blot er, om de forbedringer NK og PP fik ud af at erstatte min meget simple og helt teoriløse teknik med en anden mere kompliceret, men mindst lige så teoriløs, var umagen værd.

Hvad angår (c), gælder striden de sammenhænge – $S1$ og $S2$ – der er mellem ΔY og hhv. ΔX og ΔM . Vi er enige om, at man ud fra den simpleste mulige Keynes-model kan slutte, at hverken $S1$ eller $S2$ er lineære; men at man alligevel godt kan bruge $S2$ til forudsigelser. Her hævder imidlertid NK og PP, at grænsen for det brugbare går, idet $S1$ må være endnu mindre lineær end $S2$. Jeg, der ikke tror at verden er helt så enkel som i denne model, hævder derimod at have fundet rent empirisk, at selv om $S2$ for det meste er bedre end $S1$, så er $S1$ dog langt fra ubrugelig til forudsigelser.

Endelig kan vi sikkert enes om, at hvis vore sidste to indlæg ikke har ført til andet end til at henlede opmærksomheden på Leontiefs meget læseværdige og tankevækkende artikel, så har de da ført til noget godt.